

Ware Christelijke Religie

vervolg van hoofdstuk 12

DE DOOP

695. Vierde gedenkwaardigheid.

De meeste mensen die heden ten dage aan een leven na de dood geloven, geloven ook, dat in de hemel hun gedachten geen andere dan vrome beschouwingen zullen zijn en hun woorden niets anders dan gebeden.

En dat deze dingen tezamen met de passende gezichtsuitdrukkingen en de daden van het lichaam louter verheerlijkingen van God zijn.

Hun huizen zijn dan eigenlijk niets anders dan huizen van eredienst of heilige tempels, derhalve zullen allen dan priesters van God zijn.

Maar ik kan verzekeren dat de heilige dingen van de Kerk daar de gemoederen en de huizen niet meer in beslag nemen dan in de wereld, waar God met een eredienst vereerd wordt, hoewel op een zuiverder en meer innerlijke wijze.

Daar zijn echter de verschillende dingen die van het zedelijk inzicht zijn en die van de redelijke ontwikkeling zijn, in hun voortreffelijkste staat.

Op zekere dag werd ik in de hemel opgeheven en in een gezelschap geleid waarin de sofisten waren die in vroegere eeuwen hadden uitgemaakt in geleerdheid.

Ze hadden dat bereikt door hun grondige studie en hun nadenken over die dingen die tot de rede en tevens tot het nut behoorden.

Zij zijn nu in de hemel, aangezien ze in God hadden geloofd en nu in de Heer geloofden en de naaste als zichzelf hadden liefgehad.

Daarna werd ik in hun bijeenkomst binnengeleid.

Men vroeg mij waar ik vandaan kwam en ik antwoordde hun dat ik met het lichaam in de natuurlijke wereld was, maar met de geest in de geestelijke wereld.

Toen deze engelen dit hoorden, verheugden ze zich en vroegen verder: ‘Wat weet en begrijpt men in de wereld, waarin u met het lichaam bent, van invloeiing?’ Nadat ik mij herinnerde wat ik daarover uit gesprekken en geschriften van beroemde mannen had geput, antwoordde ik dat men nog niets van enige invloeiing vanuit de geestelijke wereld in de natuurlijke wereld weet.

Alleen maar van de invloed van de natuur, in de natuur ontstane dingen, zoals van de invloed van de warmte en het licht uit de zon in de bezielde lichamen.

Ook in de bomen en struiken, waardoor deze levend worden gemaakt, en omgekeerd van de invloed van de koude in dezelfde objecten, waardoor ze van leven verstoken worden.

Verder over de invloed van het licht in de ogen waaruit het gezicht voortkomt; van de invloed van de klank in de oren, waaruit het gehoor voortkomt; en van de invloed van de geur in de neusvleugels, waaruit de reuk voortkomt, enzovoort.

Bovendien redeneren de geleerden van deze eeuw op verschillende wijze over de invloed van de ziel op het lichaam en omgekeerd, en hierover zijn ze in drie partijen verdeeld, namelijk of er een invloed is van de ziel op het lichaam, die zij de gelegheidsinvloed noemen omdat het plaatsvindt als iets de zintuigen van het lichaam beroert.

De tweede groepering vraagt zich af of er wel een invloed is van het lichaam op de ziel, die zij de fysieke invloed noemen, aangezien de objecten in de zinnen vallen en door deze in de ziel; ofwel dat er een gelijktijdige en ogenblikkelijke invloed in het lichaam en tevens in de ziel is, die zij een 'vooraf bepaalde harmonie' noemen.

Niettemin denkt ieder van deze stromingen dat deze invloed binnen de natuur plaats vindt.

Sommigen geloven dat de ziel een deeltje of een druppeltje ether is, anderen dat het een klompje of korreltje warmte en licht is, weer anderen dat het een soort van wezen is wat zich in de hersenen verborgen houdt.

Maar ze noemen datgene wat ze ziel noemen, weliswaar geestelijk, maar onder het geestelijke verstaan ze een zuiverder natuurlijke.

Ze weten namelijk hoegenaamd niets over de geestelijke wereld en over haar invloeiing in de natuurlijke wereld.

Daarom blijven ze binnen de sfeer van de natuur; en daarin klimmen ze op en neer, ze verheffen zich daarin als arenden in de lucht; en zij die in de natuur blijven, zijn als de inboorlingen van enig eiland in de zee, die niet weten dat er nog land buiten dat van hun bestaat en dat ze zijn als de vissen in een rivier die niet weten dat er lucht is boven hun wateren.

Daarom staan ze bij de mededeling dat er een van hun onderscheiden wereld bestaat, waarin engelen en geesten wonen, en dat daaruit alle invloeiing in de mensen is, net als er ook een innerlijke invloeiing in bomen is, versted alsof ze spookverhalen hoorden of de beuzelpraat van sterrenwichelaars.

De filosofen uitgezonderd, denken en spreken onze mensen op de aardbol, waar ik met het lichaam ben, over geen andere invloed dan over de invloed van de wijn in de bekers, over de invloed van spijs en drank in de buik en van de smaak in de tong, en ook wellicht over de invloed van de lucht in de long, enzovoort.

Horen ze echter iets van de invloeiing van de geestelijke wereld in de natuurlijke, dan zeggen ze: 'Laat maar invloeien als het invloeit; wat helpt het en wat voor nut heeft het, dat te weten?'

Daarop gaan ze weg en later als ze anderen spreken over wat ze gehoord hebben over deze invloeiing, dan spelen ze daarmee zoals sommigen met schelpjes tussen de vingers spelen.

Daarna sprak ik met deze engelen over de wonderbaarlijke dingen die vanuit de invloeiing van de geestelijke wereld in de natuurlijke ontstaan, zoals over de rupsen, als ze vlinders worden, voorts over de bijen en de darren en over de wonderbaarlijke dingen bij de zijderupsen en bij de spinnen.

Ook spraken we over de aardbewoners die deze dingen toeschrijven aan het licht en aan de warmte van de zon, dus aan de natuur.

Ze laten zich door deze wonderen voor de natuur bevestigen en door die bevestigingen van de natuur slaap en dood over hun gemoed brengen en worden godloochenaars.

Daarna vertelde ik wonderbaarlijke dingen over de planten, namelijk dat die zich alle van een zaadje, tot de nieuwe zaden in de juiste orde ontwikkelen, geheel en al of de aarde wist hoe haar elementen in orde te brengen.

Zoals dat zij ze geschikt maakt voor het vruchtbrendend beginsel van het zaad en daaruit de kiem te laten komen en deze tot een stam te verwijden en daarvan takken te laten uitgaan en deze met bladeren te bekleden en daarna met bloemen te tooien en uit de innerlijke dingen van de bloemen vruchten aan te zetten en voort te brengen, en door middel van deze, zaden als kinderen, zodat de plant opnieuw geboren kan worden.

Maar aangezien deze dingen door de voortdurende aanblik en door de bestendige terugkeer vertrouwd, gewoon en alledaags geworden zijn, beschouwt men ze niet als wonderen, maar louter als werkingen van de natuur.

In deze mening verkeert men enkel en alleen om deze reden, omdat men niet weet dat er een geestelijke wereld is, en dat deze uit het innerlijk werkt en alle en elk van de dingen die in de wereld van de natuur en op de aarde daarvan bestaan en gevormd worden, in beweging zet.

Zij werkt zoals het menselijk gemoed in de zintuigen en de bewegingen van het lichaam, en alle dingen van de natuur, elk afzonderlijk, zijn als kleding en scheden, die de geestelijke dingen omgorden, en de met het einddoel van God de Schepper overeenstemmende uitwerkingen op het laagste niveau voortbrengen.

696. Vijfde gedenkwaardigheid.

Eens bad ik tot de Heer, dat het mij gegeven mocht worden, met de discipelen van Aristoteles¹⁾ te spreken en tevens met de discipelen van Descartes²⁾ en met de discipelen van Leibnitz³⁾, teneinde hun meningen over de interactie van ziel en lichaam te leren kennen.

Na dit gebed waren negen mannen aanwezig: drie Aristotelici, drie Cartesianen en drie Leibnitzianen.

Ze stonden rondom mij; aan de linkerzijde de vereerders van Aristoteles, aan de rechterzijde de volgelingen van Descartes en achter mij de aanhangers van Leibnitz.

In de verte, op een zekere afstand en door een tussenruimte van elkaar gescheiden, verschenen als het ware drie gelauwerde personen.

Vanuit de gewaarwording die vanuit de hemel invloede, herkende ik dat zij de voorgangers of de grondleggers van deze scholen zelf waren.

Achter Leibnitz stond iemand die met de hand de slip van zijn kleet vasthield; en er werd gezegd dat het Wolff⁴⁾ was.

Toen deze negen mannen elkaar hadden aangezien, groetten ze elkaar, eerst op een hoffelijke toon en ze knoopten een gesprek aan.

Maar kort daarna verrees uit de lagere gebieden een geest met een kleine fakkel in de rechterhand en zwaaide deze voor hun gezichten heen en weer.

Ten gevolge hiervan werden ze vijanden, drie tegen drie, en ze keken elkaar met een grimmige gezichtsuitdrukking aan, want de lust tot tegenspreken en redetwisten was over hen gekomen.

Toen begonnen de Aristotelici, die ook scholastici⁵⁾ waren, als volgt te spreken: ‘Wie ziet niet, dat de objecten door de zintuigen in de ziel vloeien, zoals iemand door een deur een kamer binnengaat, en dat de ziel denkt overeenkomstig de invloeiing.

Wanneer de minnaar een mooie meisje ziet of zijn bruid, schittert zijn oog dan niet, en draagt hij dan niet zijn liefde naar zijn ziel? Wanneer een gierigaard met geld gevulde buidels ziet, ontbrandt zijn verlangen er dan niet naar met al zijn zintuigen, en brengt hij dan niet de gloed van daar in zijn ziel over, die de begeerte opwekt om ze te bezitten? Wanneer een hoogmoedig mens zich door een ander hoort prijzen, spitst hij dan niet de oren en dragen deze de lofuitingen niet aan zijn ziel over? Wie kan hieruit en uit ontelbare dergelijke dingen meer, anders besluiten, dan dat de invloeiing uit de natuur of fysiek is?’

Hierop antwoordden de volgelingen van Descartes, terwijl ze peinzend de vingers tegen hun voorhoofd hielden en toen daarvan wegtrokken: ‘Helaas, u spreekt volgens schijnbaarheden; weet u niet, dat niet het oog het meisje of de bruid liefheeft, maar de ziel; zo ook dat niet een zintuig van het lichaam het geld in de buidels begeert voor zichzelf, maar de ziel; en zo ook dat ook niet de oren de lof van vleiers op andere wijze in zich opnemen? Is het niet de innerlijke gewaarwording die doet voelen; en de innerlijke gewaarwording behoort tot de ziel en niet tot een orgaan.

Zeg, als u kunt, wat anders dan de gedachte de tong en de lippen doet spreken, en wat anders dan de wil de handen doet werken; en de gedachte en de wil behoren tot de ziel.

Dus, wat doet het oog anders zien en de oren horen en de overige organen voelen, opmerken en zich naar de objecten wenden, dan de ziel.

Hieruit en uit ontelbare dergelijke dingen meer, kan eenieder van wie de wijsheid boven de zinnelijke dingen van het lichaam staat, besluiten, dat er niet een invloeiing van het lichaam in de ziel is, maar van de ziel in het lichaam.

Deze invloeiing noemen wij de gelegenheidsinvloeiing en ook wel de geestelijke invloeiing.’ Toen de drie mannen, die achter de vorige drie stonden, en die de aanhangers van Leibnitz waren, dit hoorden, verhieven ze hun stem en zeiden: ‘Wij hebben de argumenten van beide zijden gehoord en we hebben ze met elkaar vergeleken en hebben opgemerkt dat in veel opzichten de laatste argumenten het winnen, maar in veel opzichten de eerste; daarom zullen we, als u het ons toestaat, deze discussie regelen.’ Op de vraag hoe ze dat wilden doen, antwoordden ze het volgende: ‘Er is geen invloeiing van de ziel in het lichaam, noch van het lichaam in de ziel, maar er is een eensgezinde en ogenblikkelijke werking van beide tegelijk, die een beroemde auteur heeft aangeduid met de mooie term, de vooraf bepaalde harmonie’.

Hierna verscheen opnieuw de geest met het fakkeltje in de hand, ditmaal echter in de linkerhand.

Hij zwaaide dit tegen hun achterhoofd heen en weer, waardoor de voorstellingen van allen verward raakten en ze toen samen uitriepen: ‘Noch onze ziel, noch ons lichaam weet, tot welke partij we moeten overstappen, laat ons daarom deze strijd door het lot beslechten.

Het lot dat het eerste uitkomt, zal onze instemming hebben.’ Ze namen drie stukjes papier en schreven op het eerste daarvan: ‘fysieke invloeiing’, op het tweede ‘geestelijke invloeiing’, en op het derde ‘vooraf bepaalde harmonie’, en deden deze drie in een hoed en kozen iemand uit om het lot te trekken.

Toen deze zijn hand daarin stak haalde hij daar het papiertje uit, waarop geschreven stond ‘geestelijke invloeiing’. Toen ze dit gezien en gelezen hadden zeiden allen, sommigen evenwel op een heldere en vloeiende toon en anderen op een zwakke en sturse toon: ‘Wij nemen dit aan, omdat dit er het eerste uitkwam.’ Maar plotseling stond een engel bij hen die zei: ‘Geloof niet dat het papier ten gunste van de ‘geestelijke invloeiing’ er bij toeval uitkwam, maar dit was beschikt door de voorzienigheid.

Want u ziet, omdat u verwarde voorstellingen hebt, de waarheid daarvan niet, maar de waarheid zelf heeft het in de hand gegeven, opdat u daarmee zou instemmen.’

- 1) *Grieks wijsgeer ca. 350 v. Chr.*
- 2) *17de eeuw, frans filosoof en wiskundige*
- 3) *17de eeuw, Duits filosoof, wis- en natuurkundige, jurist, theoloog*
- 4) *volgeling van Leibnitz*
- 5) *middeleeuwse wetenschappers die logica onderwezen*

697. Zesde gedenkwaardigheid.

Eens zag ik niet ver van mij vandaan een luchtverschijnsel.

Ik zag een wolk die verdeeld was in kleine wolken, waarvan er enige blauw en andere donker waren.

Ik zag ze als het ware tegen elkaar botsen.

Dwars door de wolkjes heen glinsterden stralen in strepen die nu eens spits verschenen zoals degens, dan weer stomp als een gebroken zwaard.

Nu eens schoten deze strepen elkaar tegemoet, dan weer trokken ze zich in zichzelf terug, net zoals boksers doen.

Zo schenen deze verschillend gekleurde wolkjes met elkaar te vechten, maar ze speelden slechts.

Aangezien dit luchtverschijnsel zich niet ver van mij af vertoonde, hief ik mijn ogen omhoog en tuurde met een scherpe blik, en ik zag jongens, jongemannen en oude mannen een huis binnengaan.

Dit was gebouwd uit marmer op een fundering van porfier; het luchtverschijnsel vond plaats boven dit huis.

Toen sprak ik een van de mensen die naar binnen gingen aan en vroeg wat daar gebeurde.

Hij antwoordde: 'Het is een gymnasium, waar jongemannen worden ingewijd in de verschillende dingen die tot de wijsheid behoren.' Toen ik dit hoorde ging ik met hen naar binnen.

Ik was in de geest, dat wil zeggen, in een staat gelijk aan die, waarin de mensen van de geestelijke wereld zijn, die geesten en engelen worden genoemd.

In dit gymnasium zag ik vooraan een kathedr, in het midden banken, aan de zijden rondom zitplaatsen en boven de ingang een ereplaats.

De kathedr was voor de jongemannen die bij deze gelegenheid opgegeven vraagstukken zouden beantwoorden.

De banken waren voor de toehoorders, de zitplaatsen aan de zijden voor hen die eerder wijs hadden geantwoord, en de ereplaats voor de ouderen die scheidsrechters zouden zijn en uitspraak doen.

In het midden van de ereplaats was een spreekstoel waarop een wijze man zat die ze de grootmeester noemden.

Hij legde de vraagstukken voor waarop de jongemannen vanaf de kathedr antwoordden.

Nadat allen bijeen waren stond de man van zijn spreekstoel op en zei: 'Antwoordt mij, verzoek ik u, nu op dit vraagstuk en los het op als u dat kunt: 'Wat is de ziel en wat haar aard?'

Toen men dit hoorde verbaasden allen zich en begonnen te mompelen en enigen uit de groepen, die op de banken zaten, riepen uit: 'Wie onder de mensen vanaf de Saturnische¹⁾ tijd tot onze tijd toe, heeft door enig redelijk nadenken kunnen zien en begrijpen wat de ziel is, laat staan wat haar aard is; ligt dit niet boven het begripsvermogen van het verstand van allen?' Hierop antwoordden echter degenen die op de ereplaatsen zaten: 'Dit gaat niet boven het verstand, maar ín en vóór het verstand; geeft slechts uw antwoord.' De jongemannen die voor deze dag uitgekozen waren om de kathedr te beklimmen en het vraagstuk te beantwoorden, stonden op.

Het waren er vijf; ze waren reeds door de ouderen onderzocht en ze waren met veel scherpzinnigheid begaafd bevonden.

Degenen die terzijde op de banken zaten klommen toen in volgorde waarin ze zaten omhoog en de eerste van hen trok toen een tuniek aan van opaalkleurige zijde, en daarover een toga van zachte wol waarin bloemen geweven waren.

Bovendien zette hij een hoed op, waarvan de bovenkant versierd was met een krans van rozen, omringd door kleine saffieren.

Zo aangekleed zag ik dus de eerste opklommen en hij zei: 'Wat de ziel en wat haar aard is, is vanaf de dag van de schepping aan niemand geopenbaard; dit is een verborgenheid in de schatkamers van God alleen.

Dit heeft men er echter van ontdekt, dat de ziel in de mens als een koningin zetelt; maar waar haar hof is, daarover hebben de geleerden slechts naar kunnen raden.

Sommigen vermoeden dat het in een klein knobbeltje tussen de grote en de kleine hersenen ligt, wat de pijnappelklier genoemd wordt.

In deze klier dacht men zich de zetel van de ziel en wel om de volgende reden: omdat de gehele mens vanuit deze beide hersenen geregeerd wordt, en dit knobbeltje beide regelt, daarom, datgene wat de hersenen naar welgevallen stuurt, dat regelt ook de gehele mens van hoofd tot hiel.

En dit,' ging hij verder, 'is vandaar voor velen in de wereld als waar of waarschijnlijk voorgekomen, maar het is in latere tijden als een verzinsel verworpen.' Nadat hij dit gezegd had, legde hij toga, tuniek en hoed af, en de tweede van de uitgekozenen trok dit aan.

Deze betrad het kathedr en zijn uitspraak over de ziel luidde: 'In de gehele hemel en de gehele wereld weet men niet wat de ziel en wat haar aard is.

Men weet, dat ze bestaat en dat ze in de mens is, maar waar, daarnaar gist men.

Dit is zeker, dat ze in het hoofd is, want daar denkt het verstand en daar streeft de wil, en van voren in het aangezicht van het hoofd zijn de vijf zintuigen van de mens; hieraan geeft niets anders het leven dan de ziel, die van binnen in het hoofd zetelt.

Waar ze echter daar haar hof heeft, durf ik niet te zeggen; maar ik stemde in met hen die haar een zetel aanwezen in de drie hersenholten, nu eens met hen, die haar in de gestreepte knobbels daar stelden, dan weer met hen, die haar stelden in de mergstof van de beide hersenen.

Ook stemde ik in met hen die haar in de bastachtige structuur van de beide hersenen stelden en ook met hen die haar in het harde hersenvlies stelden.

Het ontbrak immers door de bevestigingen niet aan bewijzen, die ten gunste van elk van deze zetels schenen te pleiten.

De stemmen ten gunste van de drie hersenholten berustten hierop, dat ze de ontvangers zijn van de animale geesten en van de verschillende soorten lymfe van de hersenen.

De stemmen ten gunste van de gestreepte knobbels berustten hierop, dat deze het merg uitmaken door middel waarvan de zenuwen uitgaan, en door middel waarvan zich de beide hersenen in de ruggengraat voortzetten en hiervan de vezels uitgaan waaruit het gehele lichaam samengeweven is.

De stemmen ten gunste van de mergstof berustten hierop, dat ze de verzameling en opeenhoping van alle vezels is, die de beginselen van de gehele mens zijn.

De stemmen ten gunste van de bastachtige structuur berustten hierop, dat daarin de eerste en de laatste einddoelen zijn en vandaar de uitgangspunten van alle vezels en bijgevolg van alle zinnen en bewegingen.

De stemmen ten gunste van het harde hersenvlies berustten hierop, dat het de gemeenschappelijke bedekking van beide hersenen is en dat het zich door een bepaald aaneengeschakeld verband over het hart en over de ingewanden van het lichaam uitstrekt.

Wat mij betreft, ik spreek mij niet méér voor het een dan voor het ander uit; ik verzoek u om u zelf uit te spreken en te kiezen wat u refereert.' Nadat hij dit gezegd had, daalde hij van de kathedr af en gaf tuniek, toga en hoed aan de derde jongeman.

Deze beklom eveneens de katheders en zei: 'Het past mij niet, als jongeman, om zulk een verheven onderwerp, te bespreken.

Ik doe een beroep op de geleerden die hier aan weerszijden zitten, ik doe een beroep op u, wijzen, op de ereplaats, ja, ik doe een beroep op de engelen van de hoogste hemel of iemand zich uit zijn redelijk licht enige voorstelling over de ziel kan maken.

Naar de zetel daarvan in de mens kan ik, evenals de anderen, slechts gissen.

Ik vermoed dat de ziel in het hart en vandaar in het bloed zetelt.

Dit is daarom mijn vermoeden, omdat het hart met het bloed zowel het lichaam als het hoofd regeert.

Het zendt immers het grote bloedvat, de aorta geheten, door het gehele lichaam, en de bloedvaten die de halsslagaders worden genoemd, door het gehele hoofd.

Vandaar is het algemeen aanvaard, dat de ziel uit het hart door het bloed het gehele organische samenstel, zowel van lichaam als van hoofd, ondersteunt, voedt en levend maakt.

Het geloofwaardige van deze bewering wordt nog daardoor versterkt, dat in de Heilige Schrift zo vaak gezegd wordt 'ziel en hart', zo bijvoorbeeld dat men God moet liefhebben met de gehele ziel en met het gehele hart; en dat 'God in de mens een nieuwe ziel en een nieuw hart scheidt', (Deuteronomium 6:5, 10:12, 11:13, 26:16; Jeremia 32:41; Matthéüs 22:37; Marcus 12:30, 33; Lucas 10:27, en elders).

Er wordt ook openlijk gezegd dat 'het bloed de ziel van het vlees is', (Leviticus 17:11, 14).

Enigen verhieven hun stem toen ze dit hoorden en zeiden: 'Zeer geleerd!, zeer geleerd!'; ze behoorden tot de geestelijken.

Na deze trok de vierde de klederen aan en betrad het katheders en zei: 'Ook ik vermoed, dat niemand zulk een fijnzinnige en scherpe intelligentie heeft, dat hij zou kunnen uitvorsen wat de ziel is en wat haar aard.

Daarom ben ik van mening dat bij degene, die haar doorzoeken wil, zich zijn scherpzinnigheid nodeloos afzwoegt.

Niettemin ben ik vanaf mijn jongensjaren in het geloof gebleven volgens het oordeel waarin de Ouden waren, namelijk dat de ziel van de mens in het geheel van hem en in elk deel van dit geheel is.

Dus zowel in het hoofd en in elke bijzonderheid daarvan als in het lichaam en in elke bijzonderheid daarvan.

En het is een nutteloze uitvinding van de moderne geleerden aan de ziel een bepaalde locatie toe te wijzen en niet overal.

Ook is de ziel een geestelijke substantie, in verband waarmee niet gesproken kan worden van uitgebreidheid, noch van plaats, maar van bewoning en van vervulling.

En ook, wie bedoelt niet het leven, wanneer hij de ziel noemt? Is niet het leven in het geheel en in elk deel?' Aan deze woorden schonken velen in de gehoorzaal bijval.

Hierna stond de vijfde op en met dezelfde onderscheidingen getooid sprak hij van de katheders af het volgende: 'Ik zal niet stilstaan bij de vraag, waar de ziel is, of ze in enig deel dan wel overal in het geheel is, maar ik zal vanuit eigen onderzoek mijn gemoed openen ten aanzien van deze vraag, wat de ziel is en wat haar aard is.

Niemand denkt zich de ziel anders dan als iets puurs dat vergeleken kan worden met ether, of met lucht of de wind, waarin het vitale principe is vanuit de redelijkheid, dat de mens op de beesten voor heeft.

Deze mening heb ik gegrond op het feit, dat men van een mens als hij sterft zegt dat hij de ziel of de geest uitblaast of geeft.

Vandaar gelooft men ook dat de ziel die na de dood leeft, zo'n adem is, waarin een gedachteleven is, wat de ziel genoemd wordt.

Wat kan de ziel anders zijn? Maar aangezien ik door hen die op de ereplaatsen zitten heb horen zeggen dat het vraagstuk met betrekking tot de ziel, wat en van welke aard ze is, niet boven het verstand uitgaat, maar ín en vóór het verstand is, verzoek ik hun dan ook of zij zelf deze eeuwige verborgenheid willen openen.’ De ouderen op de ereplaatsen keken naar de grootmeester die het vraagstuk had opgegeven.

Deze verstond uit hun knikken, dat zij wilden dat hij naar beneden zou komen en hen onderrichten. Onmiddellijk daalde hij van de spreekstoel af, ging door de gehoorzaal en betrad het kathedr.

Hij strekte zijn hand uit en zei: ‘Luistert, verzoek ik u; wie gelooft niet, dat de ziel het binnenste en het allerfijnste wezen van de mens is; maar wat is het wezen zonder de vorm anders dan een verzinsel van het denken? De ziel is dus een vorm, maar wat voor vorm zij is zal ik nu uiteenzetten: zij is de vorm van alle dingen van de liefde en van alle dingen van de wijsheid.

Alle dingen van de liefde worden aandoeningen genoemd en alle dingen van de wijsheid worden innerlijke gewaarwordingen genoemd.

De laatstgenoemde zijn uit de eerstgenoemde en maken dus daarmee één vorm uit, waarin ontelbare dingen in zo’n orde, reeks en samenhang gelegen zijn, dat ze een eenheid genoemd kunnen worden. Ze kunnen één genoemd worden omdat niets eraan ontnomen kan worden en ook niets daaraan toegevoegd kan worden, omdat het een eenheid is.

Wat is de menselijke ziel anders dan deze vorm? Zijn niet alle dingen van de liefde en alle dingen van de wijsheid de wezenlijke dingen van die vorm? En deze zijn bij de mens in de ziel en vanuit de ziel in het hoofd en in het lichaam.

U wordt geesten en engelen genoemd en in de wereld hebt u geloofd, dat geesten en engelen zijn zoals een windvlaag of etherdeeltjes, en dus lagere en hogere gemoederen.

Nu ziet u echter helder dat u werkelijk en feitelijk mensen bent, die in de wereld geleefd en gedacht hebben in een materieel lichaam.

U heeft geweten dat niet het materiële lichaam leeft en denkt, maar de geestelijke substantie in dat lichaam en deze heeft u de ziel genoemd.

U kende de vorm ervan niet, maar niettemin heeft u die nu gezien en ziet hem nu.

U allen bent zielen, waarover u met betrekking tot de onsterfelijkheid zoveel gehoord, gedacht, gezegd en geschreven heeft.

Aangezien u dus vormen van liefde en wijsheid uit God bent, kunt u in alle eeuwigheid niet sterven. De ziel is dus de menselijke vorm, waaraan zelfs het geringste niet kan worden ontnomen en waaraan het geringste niet kan worden toegevoegd; zij is de binnenste vorm van alle vormen van het gehele lichaam.

Aangezien vormen die buiten zijn, van de binnenste vorm zowel het wezen als de vorm aannemen, bent u, zoals u aan uzelf en aan ons verschijnt, zielen.

In één woord: de ziel is de mens zelf omdat zij de binnenste mens is; vandaar is haar vorm op volledige en volmaakte wijze de menselijke vorm.

Zij is echter niet het leven, maar de naastgelegen ontvanger van het leven uit God, en zo de woning van God.’ Velen juichten deze woorden toe maar enigen zeiden: ‘We zullen dit overwegen.’ Ik ging toen naar huis terug; en ziet, boven dit gymnasium verscheen in de plaats van het eerdere luchtverschijnsel een blinkende wolk, zonder met elkaar strijdende strepen of stralen.

Deze wolk ging door het dak heen naar binnen en verlichtte de wanden; en ik hoorde dat zij geschriften zagen, onder meer ook dit: ‘Jehovah God blies de adem des levens in de neus van de mens, alzo werd de mens tot een levende ziel’, (Genesis 2:7).

¹⁾ *Gouden Eeuw in de Oudheid*

Wordt vervolgd in Januari 2012 met Hoofdstuk 13, over het **Heilig Avondmaal**.
In Februari volgt Hoofdstuk 14, „over de **Voleinding**“.